

Raadsvoorstel: Z/25/796672/D-1002847
Onderwerp: Vaststelling Programma Cultuur

Datum: 6 januari 2026
Portefeuillehouder: Fatih Polatli
I&O: 4 december 2025
B&A / Raadsvergadering: 15 / 29 januari 2026
Opsteller: Team Cultuur en Economie
Geeft voorstel begrotingswijziging: Ja

Onderwerp:

Vaststelling Programma Cultuur 2026-2030.

Voorstel:

Wij stellen u voor:

1. Het Programma Cultuur 2026-2030 (D-1003697) vast te stellen.
2. De budgettaire neutrale verschuivingen van de cultuurbudgetten, zoals opgenomen in het "was/wordt" overzicht in de financiële paragraaf van dit voorstel, vast te stellen.
3. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aanleiding:

In het Collegeprogramma 2022-2026 zijn over het cultuurbeleid de volgende beleidsvoornemens opgenomen:

- "We voeren de ingezette Cultuurvisie verder uit, met focus op cultureel erfgoed, cultuureducatie en cultuurparticipatie."
- "We actualiseren het cultuurbeleid. Daarbij doen we een aanzet voor een cultuurfonds voor culturele projecten en activiteiten en leggen we vast hoe kunst in de openbare ruimte meer aandacht kan krijgen."

In de huidige collegeperiode is het beleid uit de Cultuurvisie 2019-2023 verder uitgevoerd, maar had nog geen actualisatie van het cultuurbeleid plaatsgevonden. Om dit te kunnen realiseren is een traject doorlopen dat heeft geleid tot de actualisatie van het bestaande beleid en de verwerking daarvan in een Programma Cultuur. Deze actualisering van het cultuurbeleid heeft plaatsgevonden met behulp van een uitgebreid interactief proces met de betrokken 'partijen', zoals hieronder beschreven in de paragraaf Participatie. Bijgaande treft u dit programma aan met het voorstel om dit vast te stellen, conform de toezegging in de Informatie- en ontmoetingsbijeenkomst (I&O) van 26 juni 2025.

Programma Cultuur 2026-2030

Het Programma cultuur is opgebouwd uit een actualisatie van het beleid - zoals dat was vastgelegd in de Cultuurvisie 2019-2023 - met een uitvoering in programmalijnen. Vanuit het doel en de waarden van kunst en cultuur - gevoed door de opbrengst van het interactieve proces - zijn de volgende programmalijnen uitgewerkt:

- Kunst en cultuur zorgen voor identiteit en vertellen wie we zijn.
- Kunst en cultuur als motor voor meedoen en creatieve ontwikkeling.
- Kunst en cultuur als podium in de samenleving.

Deze programmalijnen zijn opgebouwd uit organisaties en onderwerpen van de Gorinchemse culturele infrastructuur, waarbij de stand van zaken, ambities en actiepunten zijn aangegeven. In aansluiting daarop volgt een overzicht van de wijze waarop monitoring en evaluatie van het beleid kan plaatsvinden. Met een financieel overzicht van de bestaande middelen die beschikbaar zijn voor de uitvoering van het Programma. Tot slot volgt een uitvoeringsagenda op hoofdlijnen. Voor de inhoud van deze onderdelen verwijzen wij u graag naar het bijgevoegde Programma.

Beoogd effect:
Het geactualiseerde beleid in het Programma Cultuur heeft als doel om de waarden van kunst en cultuur te versterken en breder te benutten. Deze waarden leveren een belangrijke bijdrage aan verschillende kaders en ambities van de Omgevingsvisie en de Integrale Samenlevingsvisie, zoals het versterken van de aantrekkingskracht en het leefklimaat van Gorinchem. Want kunst en cultuur hebben ook een duidelijke sociale waarde: samen doen, samen beleven, ontmoeten en verbinden van een zo breed mogelijke Gorinchemse samenleving. Deelname aan kunst en cultuur draagt positief bij aan het welzijn en de mentale gezondheid van onze inwoners. Daarnaast leveren kunst en cultuur een belangrijke bijdrage aan het onderwijs (cultuureducatie) en daarmee aan de talentontwikkeling van jongeren. Met een economische waarde door verbetering van het vestigingsklimaat voor bedrijven, (nieuwe) inwoners en de aantrekking van toeristen (citymarketing).
Argumenten:
<i>1.1. In het Collegeprogramma 2022-2026 en de Programmabegroting 2025 is aangegeven dat er een actualisatie van het cultuurbeleid dient plaats te vinden.</i> Zie hiervoor de bovengenoemde beleidsvoornemens uit de inleiding van dit voorstel. In aansluiting op de toezegging uit de I&O bijeenkomst van 26 juni 2025 leggen wij dit Programma Cultuur ter vaststelling voor aan uw raad. <i>1.2. Het beleid uit de Cultuurvisie 2019-2023 is tot op heden verder uitgevoerd, maar op onderdelen dringend toe aan actualisatie vanwege nieuwe ontwikkelingen.</i> Zoals de realisatie van het Cultuurhuis in de binnenstad, de wijziging van de Bibliotheekwet, het herijken van het subsidiebeleid, het actualiseren van het culturele evenementenbeleid en de aanzet tot een lokaal cultuurfonds. <i>1.3. De actualisatie van het cultuurbeleid is nodig om aan te sluiten op het strategisch gemeentelijk beleid, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie 2050 en de Integrale Samenlevingsvisie 2025-2030 (ISV).</i> Hiermee worden de mogelijkheden van het cultuurbeleid en de culturele organisaties meer integraal en breder ingezet voor de toekomstgerichte ontwikkeling van Gorinchem. De beleidskaders uit de Omgevingsvisie en de ISV bieden voldoende aanknopingspunten voor de actualisatie van het cultuurbeleid in de vorm van een thematisch programma. Vanuit deze abstractere beleidskaders heeft in het Programma cultuur een concretisering naar inhoudelijk cultuurbeleid plaatsgevonden. Met vervolgens een vertaalslag naar actiepunten en een uitvoeringsagenda. <i>2.1. De budgettaire neutrale verschuivingen zijn in lijn met de doelstellingen van het Programma Cultuur 2026-2030.</i> Zie voor deze verschuivingen de paragraaf Financiën.
Risico's:
<i>1.1. Nieuwe ideeën en wensen met financiële consequenties zijn alleen mogelijk binnen bestaande mogelijkheden en financiën.</i> Tijdens het participatietraject zijn vele onderwerpen en ideeën ingebracht. Uitgangspunt voor de ontwikkeling van het Programma Cultuur is de actualisatie van het huidige cultuurbeleid binnen de bestaande middelen. Daarnaast is bij aanvang van het participatietraject - in het kader van de Perspectiefnota 2026 - aangegeven dat er ook geen financiële ruimte voor nieuw beleid is. Dit noodzaakt tot het maken van keuzes zoals hieronder toegelicht in de paragraaf over de participatie. In dit verband wijzen wij u in het bijzonder op de onderwerpen: - Kunst, cultuur en jongeren, - Particuliere erfgoedcollecties en - Culturele/creatieve broedplaatsen. In het Programma Cultuur is bij deze drie onderwerpen vanuit de gemeente allereerst een positieve grondhouding aangegeven. Want de gemeente wil meedenken over haalbaarheid, verbindingen en kansen binnen de mogelijkheden en bestaande middelen. Maar voor deze onderwerpen is binnen het cultuurbudget geen financiële ruimte om actief te kunnen investeren in nieuw beleid. Daarbij zijn wij voornemens om bij het onderwerp - Kunst, cultuur en jongeren eerst een behoeftepeiling uit te voeren. Dit is belangrijk om een duidelijker beeld te krijgen van de huidige situatie. Zodat we op basis van de resultaten, in afstemming met uw raad, gerichte vervolgstappen kunnen nemen. Met betrekking tot de onderwerpen - Particuliere erfgoedcollecties en - Culturele/creatieve broedplaatsen

baseren wij ons in het Programma primair op eigenaarschap en initiatief uit de samenleving. Vanuit deze basis denkt de gemeente mee over kansen, verbindingen en mogelijkheden die passen binnen het beleid en het collectieve belang. Mocht uw raad echter kiezen voor een hoger ambitieniveau en een meer proactieve rol voor de gemeente, dan zal dit de ontwikkeling van nieuw inhoudelijk en financieel beleid voor deze onderdelen vragen.

Financiën:

Binnen de bestaande middelen wordt budgettair neutraal geschoven om de budgetten beter aan te laten sluiten bij het Programma Cultuur. De gewijzigde budgetten voor 2026 zijn hieronder weergegeven.

Omschrijving budget	2026 was	2026 wordt
Amateurkunst	€ 65.658	€ 80.658
Cultuureducatie	€ 206.821	€ 0
Cultuurparticipatie	€ 146.676	€ 0
Cultuureducatie en -participatie	€ 0	€ 275.199
Bibliotheek AanZet	€ 826.136	€ 889.434
Totaal	€ 1.245.291	€ 1.245.291

Toelichting:

Het budget voor cultuureducatie en cultuurparticipatie wordt herverdeeld. Een bedrag van € 15.000 wordt toegevoegd aan het budget voor amateurkunst, ter versterking van het subsidiebudget. Daarnaast wordt afgerond € 64.000, dat sinds 2020 vanuit cultuurparticipatie aan Bibliotheek AanZet werd gesubsidieerd, overgeheveld naar het bibliotheekbudget. Zodat de volledige subsidie voortaan onder één post wordt beheerd. Het resterende budget voor cultuureducatie en cultuurparticipatie wordt samengevoegd tot één nieuw budget: 'cultuureducatie en -participatie'. Hiermee ontstaat meer flexibiliteit om middelen in te zetten waar de behoefte het grootst is. Waar voorheen vooral op cultuureducatie werd ingezet, zien we de laatste jaren een groeiende vraag naar cultuurparticipatie. Door de budgetten te bundelen kunnen we beter inspelen op deze verschuiving en de beschikbare middelen gericht inzetten op wat inwoners nu nodig hebben. Een integrale inzet van middelen sluit daardoor beter aan op de actuele praktijk.

Participatie:

In aanloop naar het Programma is er in diverse bijeenkomsten actief meegedacht over de actualisatie van het cultuurbeleid. Zo is op 26 juni 2025 gestart met een informatie en ontmoetingsbijeenkomst met uw raad en belangstellende inwoners en vertegenwoordigers van culturele organisaties. Ook vonden de nodige individuele gesprekken plaats met cultuurpartners.

Aansluitend zijn drie themabijeenkomsten gehouden met bestuurs-, directieleden, medewerkers, cultuurmakers, vrijwilligers en belangstellenden die in Gorinchem actief betrokken zijn bij het thema kunst en cultuur.

Tijdens al deze bijeenkomsten werd in een goede sfeer, veelzijdig en deskundig meegedacht. Na een korte introductie over het beleid gingen we - in creatieve werksessies - met elkaar terugkijken en vooruitkijken.

Dit participatietraject leverde veel informatie op voor de evaluatie en actualisatie van het beleid. Met daarbij een grote hoeveelheid ideeën en wensen. Dit enthousiasme en creatieve meedenken verdient uiteraard alle waardering. De nodige input en ideeën zijn meegenomen in het Programma, maar niet alle ideeën en wensen zijn realistisch of haalbaar gebleken binnen de bestaande gemeentelijke middelen.

Bovendien gaat het in dit programma om actualisatie van het bestaande cultuurbeleid en niet om nieuw beleid. Dit noodzaakt tot het maken van gefundeerde keuzes, in de zin van voorstellen die het beste passen bij het beleid, de beschikbare middelen en de behoefte van zoveel mogelijk inwoners. Deze zijn verwerkt in de programmaliijnen. Daarnaast zijn ook verschillende ideeën afhankelijk van particulier initiatief en samenwerkingen binnen de culturele sector. Dit betekent dus dat niet alle ingebrachte ideeën en wensen in dit programma terug te vinden zijn.

Terugkoppeling van de inhoud en opbrengst van de bijeenkomsten heeft plaatsgevonden via verslagen en overzichten van de gehouden presentaties naar alle bovengenoemde deelnemers. In Bijlage 3 van het Programma cultuur treft u een samenvatting aan van het participatieproces en de opbrengst. In aansluiting op een toezegging in de I&O-bijeenkomst van 26 juni 2025 heeft uw raad deze verslagen ook ontvangen. Tot slot bent u in de I&O-bijeenkomsten van 13 november en 4 december 2026 geïnformeerd over de

opbrengst van het participatieproces en de inhoud van het Programma cultuur. In aansluiting hierop zijn twee toezeggingen verwerkt als actiepunten in de uitvoeringsagenda van het Programma.
Communicatie:
Na vaststelling van het Programma in uw raad worden betrokken partners/participanten geïnformeerd. Er volgt een persbericht naar de lokale en regionale media. Daarna wordt het opgemaakte Programma gepubliceerd op de gemeentelijke website en op Gorinchem Inspireert.
Duurzaamheid:
N.V.T.
Vervolgproces:
Na de vaststelling van het Programma Cultuur in uw raad starten wij met de uitvoering van het Programma aan de hand van de Uitvoeringsagenda 2026-2030 die u aantreft in bijlage 1 van het Programma.
Bijlagen:
Programma Cultuur 2026-2030 (D-1003697)

Raadsbesluit

De gemeenteraad van Gorinchem,

Gelet op het raadsvoorstel van het college d.d. 6 januari 2026

Gelet op de wettelijke bepalingen

Besluit:

1. Het Programma Cultuur 2026-2030 (D-1003697) vast te stellen.
2. De budgettaire neutrale verschuivingen van de cultuurbudgetten, zoals opgenomen in het "was/wordt" overzicht in de financiële paragraaf van dit voorstel, vast te stellen.
3. De financiële consequenties te verwerken in een begrotingswijziging.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 29 januari 2026

Griffier,

{{esl:Signer1:signature:size(200,50)}}

Voorzitter,

{{esl:Signer2:signature:size(200,50)}}